

7. Про державну службу : Закон України від 10 грудня 2015 р. № 889-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text>.

8. United Nations. Sustainable Development Goal 5: Achieve gender equality and empower all women and girls. URL: <https://sdgs.un.org/goals/goal5>.

9. Council of Europe. Gender Equality Strategy 2024–2029. URL: <https://www.coe.int/en/web/genderequality/gender-equality-strategy>.

10. European Institute for Gender Equality. Horizon Europe Gender Equality Plan eligibility criterion. URL: <https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/toolkits/gear/horizon-europe-gep-criterion>

Цвіркун Ю. І.,
д.ю.н., професор кафедри публічного та міжнародного права,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5351-9653>

ЩОДО ПИТАНЬ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ЮРИСТІВ В УМОВАХ АДАПТАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДО ВИМОГ СУЧАСНОГО СВІТУ

Удосконалення системи підготовки спеціалістів в умовах швидких змін та кризових ситуацій, з огляду на виклики часу, є вкрай важливою складовою процесу освіти. Без оновлення навчального матеріалу, програм, підручників, навчально-методичних посібників, а також сучасних методів підготовки, цифрових технологій та інтерактивних форм навчання досягти бажаного результату неможливо.

Водночас, слід зауважити, що практична підготовка здобувачів є невід’ємною і вкрай важливою частиною навчання у вітчизняних вищих навчальних закладах. Зокрема, ці складові освітнього процесу спрямовані на закріплення теоретичних знань та набуття професійних навичок. Тому практика та стажування студентів також повинні відповідати вимогам часу.

В умовах європейської інтеграції модернізація у вищих навчальних закладах України, які готують юристів, зумовлює до наступного: 1) навчальні дисципліни, які включають вивчення поняття і значення принципу «верховенство права» та його основних складових, міжнародних стандартів захисту прав і свобод людини, практики міжнародних судових установ, зокрема, Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ) та Суду Справедливості Європейського Союзу (СЄС), мають бути включені до переліку нормативних (обов'язкових) дисциплін і викладатися здобувачам вищої освіти, як на першому (бакалаврському), так і на другому (магістерському) рівні вищої освіти; 2) запровадження до освітнього процесу інноваційних моделей навчання; 3) поєднання інноваційних і традиційних методів викладання під час вивчення дисциплін з права; 4) зміна організації практичної підготовки студентів із залученням їх до процесу провадження юридичних кейсів та ухвалення рішень; 5) встановлення відповідальності за допущення академічної недоброчесності та втілення ефективних механізмів системи забезпечення якості освіти [1, с.1376-1377].

Отже, організація практичної підготовки студентів юридичних факультетів та інститутів є тим необхідним ланцюжком між навчанням та отриманням початкового професійного досвіду. Тому для розвитку компетентностей, критичного мислення та креативності здобувачів-юристів вищих навчальних закладів обов'язково мають впроваджуватися інноваційні підходи і до їх практичної підготовки.

Разом з тим, на сьогоднішній день проходження практики чи стажування студентами, які здобувають професію юриста, відбувається, як правило, формально, без залучення їх до процесу провадження юридичних кейсів та ухвалення рішень.

Крім того, нормативно-правовий акт, який визначає порядок проходження практики здобувачами вищої освіти є застарілим і не охоплює усіх необхідних аспектів щодо організації процесу засвоєння знань, отриманих на лекціях і семінарських заняттях. Зокрема, йдеться про Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, яке затверджене наказом Міністерства освіти України № 93 від 08.04.1993 р.

Слід погодитися із тим, що практична підготовка здобувачів вищої освіти має здійснюватися «через участь у реальних справах» [2, с.150]. Практика та стажування студентів-правників не повинна обмежуватися номінальним знайомством із діяльністю юриста та складанням відповідних звітів, а забезпечувати «повне занурення» в професію на визначений навчальною програмою період.

В свою чергу постановою Кабінету Міністрів України від 16.01.2013 р. № 20 затверджено порядок укладання договору стажування студентів вищих та учнів професійно-технічних навчальних закладів на підприємствах, в установах та організаціях.

Правова природа цього договору (договору стажування) є неоднозначною, має елементи навчальних, трудових та цивільноправових відносин. При цьому С. Скакун доходить висновку, що ці відносини слід регулювати трудовим законодавством [3, с. 89]. Тому, є підстави вважати, що законодавство щодо порядку укладання договору стажування студентів також підлягає аналізу та удосконаленню.

Становлення національної системи забезпечення якості вищої освіти в Україні наразі здійснюється на основі Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG 2015), ухвалених Міністерською конференцією в Єрвані, 14-15 травня 2015 року.

Необхідно акцентувати, що зазначений документ, окрім іншого, містить наступні стандарти: - необхідно чітко визначити й озвучити кваліфікації, отримані внаслідок навчання за програмою; вони повинні відповідати певному рівню національної рамки кваліфікацій для вищої освіти, а отже й Рамці кваліфікацій Європейського простору вищої освіти; - заклади повинні проводити моніторинг і періодичний перегляд програм, щоб гарантувати, що вони досягають встановлених для них цілей і відповідають потребам студентів і суспільства; - агентства повинні запровадити процеси для внутрішнього забезпечення якості стосовно визначення, забезпечення та поглиблення якості та доброчесності своєї діяльності [4].

Крім цього, вказаний вище документ містить такі рекомендації: освітні програми знаходяться у центрі місії закладів вищої освіти, пов'язаної з викладанням.

Вони забезпечують студентів академічними знаннями й навичками, включаючи ті, що є загальними, які можуть вплинути на особистий розвиток та можуть бути застосовані студентами у майбутній кар'єрі. При цьому програми, зокрема, містять чітко визначені можливості проходження практики, якщо це доречно (практика включає стажування та інші періоди програми, які студенти проходять не у закладі, а дозволяють студентам отримати досвід у галузі, пов'язаній з їх навчанням) [4].

Слід визнати, що практична підготовка осіб, які навчаються у закладах вищої освіти і здобувають професію юриста є застарілою і потребує реорганізації. Система практики та стажування студентів вітчизняних вищих юридичних навчальних закладів має бути оновлена з урахуванням міжнародних стандартів освіти та спрямована на підвищення якості їх практичної підготовки.

Підсумовуючи, слід зробити висновки, що освіта дійсно вважається одним із основних пріоритетів для реформ в будь-якій країні. Вона визначає майбутнє суспільства і грає ключову роль у розвитку нації. Без реформи освіти, країні важко досягти високого рівня розвитку та конкурентоспроможності на світовій арені [5, с. 9]. При цьому варто зауважити, що дотичність здобувачів вищої юридичної освіти під час їх стажування, практики чи активностей в юридичних клініках до формування правових позицій через безпосередню участь в стадійному проходженні конкретних справ та матеріалів має неабиякий ефект, а тому організація їх практичної підготовки має постійно удосконалюватися. При цьому є цікавим і корисним зарубіжний досвід стосовно питань підготовки правників, в тому числі щодо програм обміну студентами, проходження ними практики, стажування, волонтерства, залучення їх до різноманітних проектів, забезпечення рівного доступу до якісної освіти тощо.

Список використаних джерел

1. Цвіркун Ю. І., Воронятніков О. О., Кожура Л. О. Щодо питань модернізації вищої юридичної освіти України в умовах європейської інтеграції. *Наукові перспективи*. 2026. № 4 (70) 2026. С. 1366–1379.

2. Бааджи Н. А. Модернізація юридичної освіти в Україні: виклики, перспективи та роль у захисті прав людини. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. 2024 № 72. С.148–151.

3. Скакун С. Правове регулювання проходження стажування студентами вищих навчальних закладів та учнями професійно-технічних навчальних закладів. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. №2. С. 85–89.

4. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG 2015), ухвалені Міністерською конференцією в Єревані, 14–15 трав. 2015 р.
URL: https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2019/07/Final-Standards-and-Guidelines-UA201511_press_20151106.pdf.

5. Гусаріна Н. В. Дослідження результатів реформи освіти в умовах децентралізації в Україні. *Економічний журнал Одеського політехнічного університету*. 2024. № 3 (29). С. 5–11.

Черненко О. В.,

аспірант кафедри публічного та міжнародного права,
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана

ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ У СФЕРІ ПОВОДЖЕННЯ З ПОБУТОВИМИ ВІДХОДАМИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РІВНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ

Сучасний розвиток суспільства супроводжується постійним збільшенням обсягів побутових відходів, що зумовлює необхідність удосконалення механізмів публічного адміністрування у сфері поводження з відходами. В умовах євроінтеграційних процесів та реалізації принципів сталого розвитку особливого значення набуває формування ефективної системи управління побутовими відходами, яка повинна відповідати не лише екологічним стандартам, а й принципам рівності, доступності та соціальної справедливості.